Bid’atın Tanımı, Çeşitleri ve Hükümleri

Dr. Sâlih b. Fevzân

بسم الله الرحمن الرحيم

ÖNSÖZ

Hamd, Rasûlullah-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in sünnetine uymayı bize emreden ve bid'at çıkarmayı bize yasaklayan âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Salât ve selâm, Allah Teâlâ'nın örnek alınması ve kendisine itaat edilmesi için gönderdiği peygamberimiz Muhammed'e, âilesine, ashâbına ve ona tâbi olanların üzerine olsun.

Bu kitapçık, bid'at çeşitlerini açıklamak ve bu bid'atlardan yasaklamak konusunda yazılmış bölümlerden ibâret bir kitapçıktır.

Bu, bid'at çeşitlerini açıklayan ve bu bid'atlardan yasaklayan bölümlerden oluşan bir kitapçıktır.

Bu kitapçığı yazmamı gerekli kılan şey, Allah için, kitabı Kur'an-ı Kerîm için, elçisi Muhammed-*sallallahu aleyhi ve sellem*- için, müslüman yöneticiler için ve diğer müslümanlar için nasihat etmenin farz oluşundan dolayıdır.

1. BÖLÜM

BİD'ATIN TANIMI, ÇEŞİTLERİ VE HÜKÜMLERİ

Bid'atın Tanımı:

Bid'at kelimesi, sözlük olarak Arapça'da ***"Bede'a"*** kelimesinden gelmektedir.

Anlamı:Daha önce benzeri olmayan bir şeyi vücûda getirmek, yaratmak demektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

{ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ } [سورة البقرة من الآية :117]

"(Allah) ***gökleri ve yeri, daha önce benzeri olmayan*** *(benzersiz)* ***bir şekilde yaratandır."***[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmaktadır:

{ قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنْ الرُّسُلِ } [سورة الأحقاف من الآية :9]

"(Ey Muhammed!) ***De ki: Ben,*** *(elçilikle görevlendirilerek kullara gönderilmiş)* ***peygamberlerin ilki değilim.****(Bilakis benden önce birçok peygamber gelmiştir.)"*[2]

"Falanca bid'at çıkardı" denildiğinde, o kimse daha önce olmayan yeni bir yol ortaya çıkardı, demektir.

---

[1] *Bakara Sûresi: 117*

[2] *Ahkâf Sûresi: 9*

BİD’AT ÇIKARMAK İKİ KISIMDIR:

Yeni buluşlar ortaya çıkarmak gibi, günlük hayatta yeni şeyler ortaya çıkarmak ki bu, dînimizce mübahtır. Çünkü günlük hayatta yeni şeyler ortaya çıkarmakta asıl olan, mübah oluştur.Dînde yeni şeyler ortaya çıkarmak ise, haramdır.Çünkü dînde asıl olan, Kur’an ve sünnetle sâbit olmasıdır.

Nitekim Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-* bu konuda şöyle buyurmaktadır:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)) [رواه البخاري ومسلم]

“Her kim, bu işimizde *(dînimizde)* ***olmayan bir şeyi ona ihdâs ederse, o ihdâs ettiği şey kendisine iâde olunur.”***[1]

Başka bir rivâyette şöyle buyurmaktadır:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)) [رواه مسلم]

“Her kim, bu işimizden *(dînimizden)* ***olmayan bir şey yaparsa, o yaptığı şey kendisine iâde olunur.”***[2]

---

[1] *Buhârî ve Müslim*
[2] *Müslim*

BİD'AT ÇEŞİTLERİ:

Dînde bid'at, iki türlüdür:

Birincisi:Cehmiyye, Mu'tezile, Rafizîler ve diğer sapık fırkaların söyledikleri sözler ve inandıkları inançlar gibi, sözlü ve itikâdî olan bid'attır.

İkincisi: Allah'a, meşrû olmayan bir şekilde ibâdet etmek gibi, ibâdetlerde yapılan bid'attır ki, bu bid'at dört kısma ayrılır:

1. İbâdetin aslında yapılan bid'attır ki, bu dînde aslı olmayan bir ibâdeti ihdâs etmek yani ortaya çıkarmaktır.

Mesela dînen meşrû olmayan bir namaz, oruç veya doğum gününü kutlamak gibi bayramlar ihdâs etmek.

2. Dînen meşrû olan ibâdetin özünde bir fazlalık yapmaktır.Mesela öğle veya ikindi namazının farzına bir rekât eklemek sûretiyle onu beş rekat kılmak gibi.

3. İbâdeti dînen meşrû kılınmayan bir şekilde edâ etmektir. Mesela dînen meşrû olan duâ ve zikirleri gruplar halinde nağmeyle yapmak.Rasûlullah*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in sünnetinden çıkacak şekilde ibâdetlerde aşırıya gitmek de bu kabildendir.

4. Dînen yapılması câiz olan bir ibâdeti, dînen câiz olmayan bir vakitle sınırlı tutmaktır.

Mesela Şaban ayının 15. gecesini ibâdet etmek ve gündüzünü de oruç tutmakla sınırlı tutmak gibi.Çünkü oruç tutmak ve geceyi ibâdetle geçirmek, dînen meşrûdur. Ancak bu ibâdetleri belirli bir vakitle sınırlı tutmanın dîni bir delîle dayanması gerekir.

DÎNDE YAPILAN BÜTÜN BİD'ATLARIN HÜKMÜ:

Dînde yapılan her türlü bid'at, haramdır, dalâlettir.

Nitekim Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*- bu konuda şöyle buyurmaktadır:

((وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ))

[رواه أبو داود والترمذي وقال:حديث حسن صحيح]

"**(Dîne sonradan sokulan)* ***yeniliklerden sakının.Zirâ *(dîne sonradan sokulan)* ***her yenilik, bid'attır. Her bid'at ise dalâlettir."***[1]

Başka bir hadiste şöyle buyurmaktadır:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ)) [رواه البخاري ومسلم]

"Her kim, bu işimizde *(dînimizde)* ***olmayan bir şeyi ona ihdâs ederse, o ihdâs ettiği şey kendisine iâde olunur."***[2]

Yine başka bir rivâyette şöyle buyurmaktadır:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ)) [رواه مسلم]

"Her kim, bu işimizden *(dînimizden)* ***olmayan bir şey yaparsa, o yaptığı şey kendisine iâde olunur."***[3]

---

[1] Hadîsi, Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmiş, Tirmizî "hadîs, hasen sahîh" demiştir.
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Müslim

Bu iki hadis, dînde yapılan her türlü yeniliğin bid'at olduğuna delâlet etmektedir:Her bid'at ise dalâlettir, sahibine iâde olunur.

Bunun anlamı: İbâdet ve itikâtta yapılan bid'atlar, haramdır.Ancak bid'atların haram oluşu, çeşitlerine göre farklıdır.Kabirlerde yatanlara yaklaşabilmek için kabirlerin çevresinde tavaf etmek, kabirlerde yatanlara kurbanlar kesmek ve adaklar adamak, onlara yalvarıp yakarmak ve onlardan yardım dilemek gibi kimi bid'atlar vardır ki açık küfürdür.Cehmiyye'nin aşırıları ve Mu'tezile'nin söyledikleri şeyler de bu tür bid'atlardandır.

Kabirlerin üzerine kubbe gibi şeyler binâ etmek, kabirlere yönelmek sûretiyle namaz kılmak,ölülere yalvarıp yakarmak gibi kimi bid'atlar da insanı şirke götürür.

Hâricîler, Kaderiye ve Mürcie'nin şer'î delîllere aykırı olarak söyledikleri ve inandıkları bid'atlar gibi kimi bid'atlar da itikâdî fısktır.

Kendini sürekli ibâdete vermek, güneşin altında oruç tutmak ve şehveti kesmek amacıyla hadım (iğdiş) ettirmek gibi[1] kimi bid'atlar da Allah'a ve Rasûlüne isyandır.

---

[1] *Şâtibî'nin "el-İ'tisâm (2/37)" adlı kitabına bakınız.*

UYARI:

Bid'at-ı Hasene (güzel bid'at) ve Bid'at-ı Seyyie (çirkin bid'at) diye, bid'atları iki kısma ayıran kimse, yanılgı ve hataya düşmüş ve Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in; ***"Ve her bid'at, dalâlettir"*** emrine aykırı davranmıştır.

Çünkü Rasûlullah*-sallallahu aleyhi ve sellem-* bütün bid'atların dalâlet olduğuna hükmetmiştir.Ancak bid'atları iki kısma ayıran kimse, her bid'at dalâlet değildir, bilakis güzel bid'at da vardır, demektedir.

Hâfız İbn-i Receb, Nevevî Kırk Hadîs şerhinde şöyle der: *"Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-'in:*

((وَكُل ِبدْعَةٍ ضَلالَةٌ))

"Ve her bid'at dalâlettir." *sözü,Cevâmi'ul-Kelim'dendir.*[1] *Hadisteki hiçbir şey Cevâmi'ul-Kelim ifâdesinden dışarı çıkmaz.Bu hadîs, İslâm dîninin büyük esaslarından birisidir.Bu hadîs, Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu hadîsine benzer:*

((مَنْ أحْدَثَ ـ أمرِنا هَذا ما لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَد)) [رواه البخاري ومسلم]

"Her kim, bu işimizde *(dînimizde)* ***olmayan bir şeyi ona ihdâs ederse, o ihdâs ettiği şey kendisine iâde olunur."***[2]

---

[1] *Cevâmi'ul-Kelim: Birçok anlam ifâde eden özlü söz demektir ki Kur'an ve Sünnette bunun örneği sayılamayacak kadar pek çoktur.*
[2] *Buhârî ve Müslim*

"Yeni şeyler ihdâs edip onu dîne mal eden herkes, ihdâs ettiği şeyin dînde bir delîli de yoksa, ihdâs ettiği şey kendisine döner.Bu hareketi dalâlettir.İslâm dîni de kendisinden berîdir.Bütün bunlar ister itikâdî, ister amelî,isterse gizli ve açık sözlü meselelerde olsun,hepsi aynıdır."[1]

Bid'at-ı Hasene diye bir bid'atın var olduğunu iddiâ edenlerin, Hz. Ömer'in-*Allah ondan râzı olsun-* terâvih namazı hakkında:

((نِعْمَتِ الْبِدْعَةُ هَذِهِ))

"Bu ne güzel bir bid'attır." sözünden başka bir gerekçeleri yoktur.

Yine *"Kur'an'ın bir kitapta toplanması, hadislerin yazılıp kitap haline getirilmesi gibi pekçok şey ihdâs edilmesine rağmen, seleften hiç kimse bu durumu çirkin görmemiştir."* demektedirler.

Onlara şöyle cevap verebiliriz:

Bütün bu amellerin dînde bir aslı vardır.Sonradan ihdâs edilmemiştir.Hz.Ömer'in-*Allah ondan râzı olsun-* terâvih namazı hakkında:***"Bu ne güzel bir bid'attır."*** sözüne gelince, Hz. Ömer bununla bid'atın sözlük anlamını kasdetmiştir, yoksa dînî anlamını kasdetmemiştir.Dînde aslı olan bir şeyin aslına dönülür.Bu bid'attır denilecek olursa, sözlük anlamındadır, dînî anlamında değildir.Çünkü bid'at terim olarak,

[1] *"Câmi'ul-Ulûm vel-Hikem".Sayfa: 223*

dînde kendisine müraacat edilecek aslı olmayan şey demektir.

Kur'an'ın bir kitapta toplanması, dînde aslı olan bir şeydir. Çünkü Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-* vahiy kâtiplerine Kur'anı yazmalarını emrederdi.Ancak sahâbe*-Allah onlardan râzı olsun-* ayrı ayrı yazılmış durumda olan Kur'anı muhafaza etmek için bir mushafta toplamıştır.

Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-* ashâbına terâvih namazını bazı geceler kıldırmış ve onlara farz kılınmasından çekindiği için son gecelerde geri kalmıştır.Sahâbe*-Allah onlardan râzı olsun-*, Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in hayatında da vefâtından sonra da gruplar halinde ayrı ayrı kılmaya devam etmişlerdir.

Nitekim Hz.Ömer*-Allah ondan râzı olsun-*,Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in arkasında kıldıkları gibi, bir imamın arkasında namaz kılmaları için sahâbeyi biraraya getirmiştir.Onun bu davranışı, dînde bid'at değildir.

Aynı şekilde hadislerin yazılmasının da dînde bir aslı vardır.Nitekim Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-*, ashâbından bazıları hadisleri yazmak istedikleri zaman, bazı hadislerini yazmaları izin onlara vermiştir.Hayatta iken onları hadislerini

yazmaktan sakındırmasının ana nedeni, hadislerin Kur'an âyetleriyle karıştırılmasından endişe duymasındandır.

Nitekim Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*- vefât ettikten sonra bu sakıncalı durum ortadan kalkmıştır.Çünkü Kur'an-ı Kerîm, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in vefâtından önce tamamlanmış ve zaptedilmiştir.Müslümanlar daha sonra Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in sünnetini kaybolup gitmekten korumak için kitaplar haline getirmişlerdir.

Rablerinin kitabını ve Peygamberinin-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in sünnetini yok olup gitmekten ve onlarla oynamak isteyenlerden muhafaza ettiklerinden dolayı Allah Teâlâ, bizden ve müslümanlardan yana en güzel şekilde onlara mükâfatlarını versin.

2. BÖLÜM

Müslümanların Hayatında Bid'atların Ortaya Çıkışı ve Bu Çıkışın Nedenleri:

Birincisi: Bid'atların Müslümanların Hayatında Ortaya Çıkışı:

Bu konu iki mesele altında toplanmaktadır:

Birinci Mesele:Bid'atların Ortaya Çıktığı Vakitler:

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye-*Allah ona rahmet etsin-* bu konuda şöyle der:

"Bilmen gerekir ki ilim ve ibâdetlerle ilgili bu veya başka miktardaki bid'atların geneli, bu ümmette râşid halîfelerin son dönemlerinde ortaya çıkmıştır.

Nitekim Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem- bunu şöyle haber vermektedir:

((مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدي فَسَيَرى اخْتِلافاً كَثِ اً، فَعَلَيْكُمْ بِسُنـ وَسُـنةِ الْخُلَفاءِ الراشِدِينَ الْمَهْدِيينَ مِنْ بَعْدي)) [مجموع الفتاوى:354/10]

"Sizden her kim benden sonra yaşarsa, *(dînde)* ***çok ihtilaflar görecektir.Bu sebeple benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş râşid halîfelerimin sünnetine sarılın.[1]"[2]***

---

[1] *Ebû Dâvûd ve Tirmizî'nin rivâyet ettikleri hadîsin bir kısmıdır.Tirmizî, "hadîs, hasen sahîh" demiştir.*

[2] *İbn-i Teymiyye Külliyâtı.Cilt:10. Sayfa:354*

İlk defa ortaya çıkan bid'atlar, ***Kader, İrcâ, Teşeyyu'*** *(Şiâlaşma)* ve ***Hâricîlik*** bid'atlarıdır.

Bu bid'atlar, sahâbenin olduğu bir zamanda hicrî 2. yüzyılda ortaya çıkmıştır.Nitekim sahâbe, bid'at sahiplerini reddedip inkâr etmişlerdir.

Daha sonra ***Mu'tezile***[1] bid'atı ortaya çıkmış, müslümanlar arasında firneler meydana gelmiş, görüş ayrılıkları, bid'atlara,hevâ ve hevese meyletme hastalığı ortaya çıkmıştır.

Tasavvuf bid'atı ile kabirlerin üzerine kubbe gibi şeyler binâ etme bid'atı, yine dönemlerin en hayırlısı olan sahâbe, tâbiîn ve etbâut-tâbiîn dönemlerinden sonra

---

[1] Mu'tezile: Hasan Basrî'nin öğrencilerinden Vâsıl b. Atâ el-Ğazzâl, Ebû Huzeyfe el-Mahzûmî'nin hocasını terkederek kurduğu akâid mezhebine mensup olanlardır. Kaderiyye olarak da bilinirler.Başlarda Ebû Hâşim Abdullah b.Muhammed b. el-Hanefiyye'nin derslerine devam eden Vâsıl b. Atâ daha sonra Hasan Basrî'nin derslerine devam etmiştir.Sessiz kişiliği ve uzun boynuyla bilinen Vâsıl b. Atâ, günah işleyen kimse hakkında "fâsık, ne mü'min, ne de kâfirdir" dediği için Hasan Basrî kendisini meclisinden kovmuştur.Amr b.Ubey de kendisine katılarak Hasan Basrî'nin derslerinden çekilmişlerdir.Böylece kendilerine "çekilenler, ayrılanlar" anlamına gelen Mu'tezile adı verilmiştir.İnanç konusundaki görüşleri bunlar beş esasta toplanmaktadır:

1- Menzile Beynel-Menzileteyn: Büyük günah işleyen kimse, dünyada îmân ve küfür arasında bir yerdedir.

2- Tevhîd:Kadîm,Allah Teâlâ'nın zâtına nisbet edilen en önemli sıfat olup ondan başka müstakil ve kadîm sıfatlar O'na nisbet edilemez.Buna göre onlar, Cehmiyye gibi Allah'ın sıfatlarını inkâr etmişlerdir.

3- Adl: Kul, kendi füllerini kendine ait müstakil bir irâde ile yapar.Yani kendi fülini kendisi yaratır.Allah'ın bunda herhangi bir müdahalesi ve etkisi yoktur.Buna göre onlar, kader konusunda Kaderiyye ile hemfikirdirler.

4- Va'd ve Vaîd: Mü'minlerin mükâfatlandırılması (va'd) ve fâsıkların cezâlandırılması (vaîd) Allah'ın üzerine vâciptir.

5- Emri bil-Ma'rûf ve Nehyi anil-Münker: İyiliği emredip kötülükten alıkoymak, farzdır.

Bu beş esasın dışında Kur'an'ın yaratılmış olduğu, mü'minlerin kıyâmet günü Rablerini göremeyecekleri ve aklın , nakilden önce geldiği ve aklın nakilden daha üstün olduğu gibi pekçok sapık fikirlere sahiptirler. (Mütercim)

ortaya çıkmıştır.Aynı şekilde bu üç dönemden uzaklaştıkça bid'atlar çoğalarak yaygınlaşmıştır.

İkinci Mesele: Bid'atların Ortaya Çıktığı Yerler:

Bid'atların ortaya çıkışı konusunda İslâm ülkeleri çok çeşitlidir.

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye-*Allah ona rahmet etsin-* bu konuda şöyle der:

"Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbının oturduğu, ilim ve îmânın çıktığı büyük şehirler beştir.Bunlar: Mekke,Medine,Bağdat, Kûfe ve Şam'dır.Buralardan Kur'an, hadis, fıkıh, ibâdet ve bunlara bağlı olarak İslâm dîni ile ilgili şeyler çıkmıştır.Medine dışındaki şehirlerde ise köklü bid'atlar çıkmıştır.Kûfe'de Şiâ ve Mürcie bid'atları çıkmış ve diğer şehirlere de yayılmıştır.Basra'da Kaderiye, Mu'tezile ve tasavvufçu bidâtlar çıkmış ve diğer şehirlere de yayılmıştır.Şam'da Nevâsıb[1] ve Kaderiye bid'atları vardı.Cehmiyye bid'atı ise Horasan'ın ücrâ kesimlerinde ortaya çıkmıştır ki bu bid'atların en şerlisidir. Bid'atların ortaya çıkışı, Medîne'ye uzak oluşuna göre değişiyordu.

---

[1] *Nevâsıb veya Nâsıbe (Nâsıbîler):Hz.Ali ve Ehli Beyt'e karşı düşmanlık besleyen, onlara dil uzatan, söz ve hareketleriyle onlara eziyet veren, bununla da yetinmeyerek onların kâfir olduklarını söyleyerek kanlarını akıtmayı helâl görenlerdir.Bunlar, Râfızîlerin karşıtlarıdırlar. (Mütercim)*

Hz.Osman-Allah ondan râzı olsun- öldürüldükten sonra müslümanlar arasında ayrılıklar meydana gelince, Harûrîye[1] bid'atı ortaya çıkmıştır.Medine, bu bid'atların ortaya çıkmasından uzak bir şekilde emniyette idi. Medine'de Kaderiyye ve başka topluluklar, bid'atlarını içlerinde gizlemelerine rağmen, Kûfe'deki Şiâ ve Mürcie bid'atları, Basra'daki Mu'tezile ve tasavvufçu bid'atları, Şam'daki Nevâsıb bid'atının tersine bu kimseler, Medine halkı tarafından alçalmış ve baskı altında bırakılmış bir haldeydiler.Nitekim Deccâl'in Medine'ye giremeyeceğine dâir Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet olunan sahih bir hadis vardır.İlim ve îmân, Medine'de İmam Mâlik'in hicrî 4.yüzyıldaki ashâbının dönemine kadar üstün bir durumdaydı."[2]

Dönemlerin en hayırlısı olan sahâbe, tâbiîn ve etbâut-tâbiîn dönemlerinde Medine'de gözle görünen kesinlikle herhangi bir bid'at yoktu.

Yine diğer şehirlerde ortaya çıktığı gibi, Medine'de dînin esaslarında kesinlikle herhangi bir bid'at çıkmamıştır.

---

[1] *Hârûriye:Hz.Ali'nin-Allah ondan râzı olsun- kendisi ile Muâviye-Allah ondan râzı olsun-arasındaki hakem etme olayını kabul etmesi üzerine karşı çıkan ve Ali'den ayrılıp Harûra denilen Kûfe'ye iki millik mesafedeki bir köyde toplanıp biraraya gelmişlerdir. Bu köye nisbetle Harûrîler olarak bilinirler.Bunlara göre kalbiyle tasdik edip,dili ile ikrar eden ve bütün farzları yerine getirmekle birlikte bütün günahlardan kaçınan kimseler dışında hiç kimse îmân ismine lâyık değildir.Yine bunlar, büyük günah işleyen kimseye kâfir derler, kanını ve malını helâl kabul ederler.Bundan dolayı Hz. Ali, Hz. Muâviye ve onlarla birlikte olanlara kâfir demişlerdir.(Mütercim)*

[2] *İbn-i Teymiyye Külliyâtı.Cilt: 20. Sayfa:300*

İkincisi: Bid'atların Ortaya Çıkış Nedenleri:

Hiç şüphesiz ki Kur'an ve sünnete sarılmak,bid'atlara ve dalâlete düşmekten bir kurtuluştur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

{ وَأَن هَـذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ } [سورة الأنعام الآية :153]

***"Şüphesiz ki bu** (İslâm)**, benim dosdoğru yolumdur.Öyleyse o yola uyun, dalâlet yollarına uymayın.Çünkü o yollar, sizi Allah'ın yolundan uzaklaştırır.Allah,** (emirlerini yerine getirip yasaklarından da kaçınmak sûretiyle azabından) **sakınmanız için bunları emretmiştir."**[1]*

Nitekim Abdullah b.Mes'ud'un-*Allah ondan râzı olsun-* rivâyet ettiği hadiste, o şöyle der:

((خَطَّ لَنَا رَسُولُ ا ـ ρ خَطًّا، ثُمَّ خَطَّ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ خُطُوطًا، ثُمَّ قَالَ:هَذَا سَبِيلُ ا ـ ،وَهَذِهِ السُّبُلُ عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ،ثُمَّ تَلاَ

{ وَأَن هَـذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ }

[أخرجه أحمد وابن حبان والحاكم]

---

[1] *En'am Sûresi: 153*

***"Rasûlullah**-sallallahu aleyhi ve sellem- **bizim için yere bir çizgi çizdi.Sonra o çizginin sağına ve soluna çizgiler çizdi.Sonra da şöyle buyurdu: 'Bu yol, Allah'ın yoludur.Bu yollar ise, dalâlet yollarıdır.Her yolun üzerinde o yola çağıran bir şeytan vardır.' Ardından Allah Teâlâ'nın şu âyetini okudu: 'Şüphesiz ki bu** (İslâm)**, benim dosdoğru yolumdur.Öyleyse o yola uyun, dalâlet yollarına uymayın.Çünkü o yollar, sizi Allah'ın yolundan uzaklaştırır.Allah,**(emirlerini yerine getirip yasaklarından da kaçınmak sûretiyle azabından) **sakınmanız için bunları emretmiştir."**[1]*

Her kim Kur'an ve sünnetten yüz çevirirse, dalâlet yolları ile sonradan ihdâs olunan bid'atlar arasında bocalayıp durur.

Bid'atların ortaya çıkmasına neden olan hususları şu şekilde özetlemek mümkündür:

İslâm dîninin hükümlerini bilmemek, nefsin arzu ve isteklerine uymak, görüş ve şahıslara körü körüne bağlılık, kâfirlere benzemek ve onları taklit etmektir.

---

[1] Ahmed: Hadis no: (1/435,465). İbn-i Hıbbân: (1/105). Hadîs no: (6-7).Hâkim: (2/318). Hâkim; hadisin isnâdı sahîhtir,ancak Buhârî ve Müslim hadisi tahriç etmediler, demiştir. Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid adlı eserinin (7/22)'de şöyle der:Hadisi, Ahmed ve Bezzâr rivâyet etmiştir.Hadîsin isnâdında Âsım b. Behdele vardır.Bu kişi sika (güvenilir), ancak zayıftır.(Mütercim)

Şimdi bu nedenleri detaylı olarak ele alalım:

1. ***İslâm dîninin hükümlerini bilmemek:***

Zaman uzadıkça ve insanlar risâletin izinden uzaklaştıkça ilim azalır ve cehâlet yaygınlaşır.

Nitekim Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-* bunu şu sözüyle haber vermektedir:

((مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلاَفاً كَثِيراً، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الراشِدِينَ الْمَهْدِيينَ مِنْ بَعْدِي)) [رواه أبو داود والترمذي]

"Sizden kim benden sonra yaşarsa, *(dînde)* ***çok ihtilaflar görecektir.Bu sebeple benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş râşid halîfelerimin sünnetine sarılın."***[1]

Başka bir hadîste şöyle buyurmaktadır:

((إِن اللَّهَ لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعاً يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذاَ لَمْ يُبْقِ عَالِماً اتخَذَ الناسُ رُؤُوسًا جُهالاً فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلوا وَأَضَلوا)) [متفق عليه]

"Hiç şüphe yok ki Allah, insanlar arasından âlimler ölmedikçe *(hayatta oldukları sürece)* ***kulları arasından ilmi çekip*** *(kendi katına)* ***almayacaktır.Âlimlerin canlarını alınca da*** *(yeryüzünde)* ***bir âlim dahi bırakmayacaktır.Böylece insanlar, câhil başları***

---

[1] *Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmişlerdir.Tirmizî, "hadîs, hasen sahîh' demiştir.*

(âlimler) ***edinecekler ve bu âlimlere sorular soracaklar, onlar da bilgizce fetvâ vereceklerdir.Böylelikle hem kendileri, hem de*** *(fetvâ verdikleri)* ***insanlar sapıtacaklardır."***[1]

İlim ve âlimler olmadıkça bid'atlara karşı konulamaz.İlim ve âlimler yok olunca bid'atların ortaya çıkarak yaygınlaşmasına, bid'at ehlinin de etkin bir hale gelmesine fırsat tanınmış olur.

2. ***Nefsin arzu ve isteklerine uymak:***

Kur'an ve sünnetten yüz çeviren bir kimse, hevâ ve hevesine uyar.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

{ فَإِن لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنمَا يَتبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَل مِمن اتبَعَ هَوَاهُ بِغَيْر هُدًى منَ اللهِ إِن اللهَ لا يَهْدِي الْقَوْمَ الظالِمِينَ } [سورة القصص الآية :50]

" (Ey Muhammed!) ***Şayet sana cevap veremezlerse, bil ki onlar, sadece hevâ ve heveslerine uymaktadırlar.Allah'tan doğru yolu gösteren birisi olmaksızın hevâ ve hevesine uyandan daha sapık olabilir? Hiç şüphesiz ki Allah, zâlimler topluluğunu asla doğru yola iletmez."***[2]

---

[1] *Buhârî ve Müslim*

[2] *Kasas Sûresi: 50*

Başka bir âyette şöyle buyurmaktadır:

{ أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ } [سورة الجاثية الآية :23]

"(Ey Muhammed!) ***Hevâ ve hevesini ilâh edinen ve kendisine bilgi erişip huccet ikâme edildiği halde, öğüt dinlemeyip ibret almadığından dolayı Allah'ın kendisini saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üzerine de perde çektiği kimseyi gördün mü?Artık Allah'tan başka kim onu doğru yola iletebilir. Siz hâlâ düşünmüyor musunuz?"***[1]

Bid'atlar, ancak hevâ ve hevese uymanın sonucunda ortaya çıkar.

3. Şahısların görüş ve düşüncelerine körü körüne bağlılık:

Şahısların görüş ve düşüncelerine körü körüne bağlanmak, kişinin delîle uymasına ve hakkı öğrenmesine engel olur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

---

[1] *Câsiye Sûresi: 23*

{ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلا يَهْتَدُونَ}

[سورة البقرة الآية :170]

"Onlara *(müşriklere)****:Allah'ın indirdiği şeye uyun, denildiğinde onlar,'Hayır!Biz,atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız' dediler.Onlar,*** *(Allah hakkında)* ***hiçbir şey anlamamış ve doğruyu da bulamamış idiyseler,*** *(hâlâ atalarının yoluna mı uyuyorlar?)****"***[1]

Bu davranış, günümüzdeki bazı mezhep mensuplarının, tasavvufçuların ve türbelere ibâdet edenlerin hâlidir. Kur'an ve sünnete uymaya dâvet edildikleri ve üzerindeki bulundukları Kur'an ve sünnete aykırı şeyleri terketmeleri onlardan istendiğinde, mezheplerini, şeyhlerini, babalarını ve atalarını gerekçe gösterirler.

4. Kâfirlere benzemek:

Kâfirlere benzemek, insanı bid'atlara düşüren şeylerin en tehlikelisidir.Nitekim Ebû Vâkid el-Leysî'den*-Allah ondan râzı olsun-* rivâyet olunan hadiste, o şöyle der:

((خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ρ إِلَى حُنَيْنٍ وَنَحْنُ حُدَثَاءُ عَهْدٍ بِكُفْرٍ، وَلِلْمُشْرِكِينَ سِدْرَةٌ يَعْكِفُونَ عِنْدَهَا وَيَنُوطُونَ بِهَا أَسْلِحَتَهُمْ، يُقَالُ لَهَا ذَاتُ أَنْوَاطٍ، فَمَرَرْنَا بِسِدْرَةٍ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْ لَنَا ذَاتَ أَنْوَاطٍ

---

[1] *Bakara Sûresi: 170*

كَمَا لَهُمْ ذَاتُ أَنْوَاطٍ، فَقَالَ رَسُولُ ا ِ ρ : ا ُ أَكْبَرُ، إِنهَا السَنَنَ، قُلْتُمْ وَالذِي نَفْسِي بِيَدِهِ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى: { قَالُواْ يَا مُوسَى اجْعَل لنَا إِلَـهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ } [سورة الأعراف :138] (لَتَرْكَبُن سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ)) [رواه الترمذي وقال حديث حسن صحيح]

***"Biz, daha yeni müslüman olduğumuz bir halde, Rasûlullah** -sallallahu aleyhi ve sellem- **ile birlikte** (savaşmak için) **Huneyn'e çıktık. Müşriklerin, yanında konaklayıp tâzim gösterdikleri ve bereket ummak amacıyla silahlarını astıkları Zâtu Envât denilen Sidre ağacının yanından geçtik. Biz: Ey Allah'ın Elçisi! Onların Zâtu Envât ağacı gibi, bize de bir Zâtu Envât ağacı yapsan', dedik. Rasûlullah**-sallallahu aleyhi ve sellem- **buyurdu ki: "Allahu Ekber! Sizden öncekilerin izlemiş oldukları kötü yolu siz de izlediniz. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki İsrâiloğullarının Musa'ya söyledikleri şeyin aynısını sizler de söylediniz.Onlar Musa'ya: "**(Ey Musa!) **Onların ilâhları olduğu gibi, sen de bizim için bir ilâh yap! Musa: Gerçekten siz, câhil bir topluluksunuz, dedi.' Muhakkak ki siz, sizden öncekilerin izlemiş oldukları yola** (adım adım) **uyacaksınız."**[1]*

[1] *Tirmizî; hadis no:2181.Ahmed;hadis no:(5/218).Tirmizî, "hadis, hasen sahîh" demiştir.*

Bu hadiste,İsrâiloğullarının kendi peygamberlerinden Allah'ın dışında kendilerine ibâdet etmek ve onlardan bereket ummak için ilâhlar edinmesini istedikleri gibi, böyle çirkin istekte bulunmalarına sevkeden şeyin, kâfirlere benzemek olduğu anlaşılmaktadır ki, Muhammed*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in ashâbından bazılarını, Allah'ın dışında birisinden bereket ummak için kendilerine bir ağaç edinmesini istemelerine sevkeden şey de, kâfirlere benzemektir.

İşte bu, günümüzdekinin aynısıdır.Zirâ müslümanların çoğu, doğum gününü kutlamak, belirli ameller için günler ve haftalar düzenlemek, dînî münâsebetler ve hâtıralarla şenlikler yapmak,heykel ve anıtlar yaptırmak, yas törenleri düzenlemek, cenâze bid'atları yapmak, kabirlerin üzerine binâ yapmak ve buna benzer bid'at ve şirk olan şeylerde kâfirleri taklit etmişlerdir.

3. BÖLÜM

İslâm Ümmetinin Bid'atçılara Karşı Olan Tutumu ve Ehli Sünnet vel-Cemaatin Bid'atçılara Karşı İzlediği Yol:

İslâm Ümmetinin Bid'atçılara Karşı Olan Tutumu:

Ehli sünnet vel-cemaat, bid'atçılara karşı gelmeye devam etmekte, bid'atlarını kabul etmeyerek onları inkâr etmekte ve bid'atlarını devam ettirmelerine engel olmaya çalışmaktadırlar.

İşte bunlardan bazıları:

1. Ümmü Derdâ'dan*-Allah ondan râzı olsun-* rivâyet olunduğuna göre, o şöyle der:

"Ebû Derdâ, (birgün) hiddetlenmiş bir halde eve girince, kendisine:Sana ne oldu? Diye sordum. Bana: Allah'a yemîn ederim ki, namaz kılmalarından başka onlarda Muhammed'in dîninden hiçbir şey bilmiyorum (görmüyorum).".[1] dedi

2. Amr b. Yahya'dan rivâyet olunduğuna göre, o şöyle der:

"Babamı, babasından şöyle rivâyet ederken işittim: Biz, öğle namazından önce, Abdullah b. Mesud'un evinin kapısının önünde

---

[1] *Buhârî*

oturur, onun dışarı çıkmasını beklerdik.Dışarı çıkınca da onunla birlikte câmiye kadar yürürdük.Yanımıza Ebû Musa el-Eş'arî geldi ve: "Ebû Abdirrahmân (Abdullah b. Mesud) hâlâ dışarı çıkmadı mı? diye sordu.Biz de: 'Hayır, daha çıkmadı' deyince, Abdullah b. Mesud dışarı çıkıncaya kadar yanımıza oturdu.Dışarı çıkınca da hep birlikte ona doğru ayağa kalktık.Ebû Musa ona:'Yâ Ebâ Abdirrahman!Ben,az önce mescidde bir olay gördüm ve bunu kabul etmeyip inkâr ettim. Ancak Allah'a hamdolsun ki hayırdan başka bir şey görmedim. Abdullah b. Mesud:Nedir o?diye sordu.Ebû Musa:'Yaşarsan onu görürsün', dedi. Daha sonra şöyle dedi: Mescidde namazı bekleyen halkalar halinde oturmuş bir topluluk gördüm.Her halkanın ortasında bir adam,halkanın çevresinde de ellerinde taşlar olan insanlar vardı.O adam: "Yüz defa Allahu Ekber" deyin,dedikten sonra halkanın çevresinde bulunanlar yüz defa 'Allahu Ekber' diyorlar.O adam: "Yüz defa Lâ İlâhe İllallah" deyin, dedikten sonra halkanın çevresinde bulunanlar yüz defa 'Lâ İlâhe İllallah' diyorlar.O adam: "Yüz defa Subhânallah" deyin, dedikten sonra halkanın çevresinde bulunanlar yüz defa 'Subhânallah' diyorlar.Abdullah b. Mesud, Ebû Musa'ya: 'Onlara, günahlarını saymalarını emredip sevap olarak hiçbir şey alamayacaklarını garanti etmedin mi? diye sordu.Ardından o yürüdü, biz de onunla beraber mescidde bulunan halkalardan birisine gelinceye dek yürüdük.Halkanın başında durup onlara:'Yapmakta olduğunuzu

gördüğüm bu şey nedir? Diye sordu.Onlar:'Yâ Ebâ Abdirrahman! Bunlar,'Allahu Ekber,Lâ İlâhe İllallah, Subhânallah ve Elhamdulillah' derken, dediklerimizi saymakta kullandığımız taşlardır' dediler.

Abdullah b. Mesud onlara: 'O halde günahlarınızı sayın.Zirâ ben, sevap olarak hiçbir şey kazanamayacağınızı garanti ederim. Yazıklar olsun size ey Muhammed ümmeti! Ne kadar da erken helâk oldunuz!İşte bunlar, hâlâ hayatta olan O'nun ashâbıdır.İşte bu,O'nun henüz eskimemiş elbisesi, bu da kırılmamış kaplarıdır.Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler, ya Muhammed'in dîninden daha doğru bir dîn üzeresiniz,ya da dalâlet kapısı açan insanlarsınız!Onlar: 'Allah'a yemin olsun ki Yâ Ebâ Abdirrahman! Bizler, hayırdan başka bir şey arzu etmedik" dediler.Abdullah b.Mesud onlara:'İyilik arzuladığı halde, iyiliği bulamayan nice insan vardır' dedi.Daha sonra şöyle dedi.Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-, Kur'an okudukları halde, okudukları Kur'anın boğazlarından aşağıya inmediği bir topluluğu bize haber verdi.Allah'a yemin olsun ki o topluğunun çoğu herhalde sizlersiniz' deyip oradan ayrıldı.Amr b.Seleme şöyle der:'Bunların çoğunu, Nehravân gününde (savaşında) Hâricîlerle birlikte olup bize karşı vuruşurlarken gördük."[1]

3. Bir adam, İmam Mâlik b. Enes'e*-Allah ona rahmet etsin-* gelerek şöyle der:

---

[1] *Dârimî, bunu süneninin önsözünde rivâyet etmiştir.Hadis no:210*

"Nereden ihrama gireyim?"

İmam Mâlik ona:"Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-'in mîkât olarak tayin edip ihrama girdiği yerden ihrama girersin' dedi.

Adam:'Daha uzaktan ihrama girsem olmaz mı' diye sordu. İmam Mâlik: 'Daha uzaktan ihrama girmeni uygun görmüyorum' deyince, adam:'Bunu kerih görmüyor musun' diye sordu.İmam Mâlik: 'Fitneye düşmeni kerih görüyorum' dedi. Adam:'Fitne, iyiliğin (sevabın) fazla olmasının neresindedir?'deyince, İmam Mâlik: 'Çünkü Allah Teâlâ buyuruyor ki:

{ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ} [سورة النور من الآية :63]

"Rasûlullah'ın emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veyâ âhirette acıklı bir azâba uğratılmalarından sakınsınlar"[1]

'Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-'in tahsis etmediği bir şeyi, senin fazîlet olarak tahsis etmenden daha büyük fitne mi olur? dedi.[2]

Bu saydıklarımız, birer örnektir.Allah'a hamdolsun her asırda İslâm âlimleri bid'atçıları inkâr edip reddetmiş, hâlâ da onları inkâr edip reddetmektedirler.

---

[1] Nûr Sûresi: 63

[2] Ebû Şâme, "el-Bâis el-Hasîs alâ İnkâril-Bide' vel-Havâdis" adlı kitabında Ebû Bekir Hallâl'den nakletmiştir. Sayfa:14

Ehli Sünnet vel-Cemaatin Bid'atçılara Karşı İzlediği Yol:

Ehli sünnet vel-cemaatin bid'atçılara karşı izlediği yol, iknâ edici ve karşıdaki insanı cevap veremeyecek durumda bırakan Kur'an ve sünnet üzere kurulan bir yoldur.

Ehli sünnet vel-cemaat, öncelikle bid'atçıların ileri sürdükleri şüpheleri arzedip ardından da bu şüpheleri geçersiz kılmaktadırlar.Bu konuda, sünnetlere sıkı sıkıya sarılmanın, bid'atlardan ve dîne sokulan yeniliklerden yasaklamanın farz olduğuna dâir Kur'an ve sünnetten delîl göstermektedirler.

Nitekim bu konuda pekçok eser yazarak akâid ile ilgili kitaplarda Şiâ, Hâricîler, Cehmiyye, Mu'tezile ve Eş'arîlerin îmân ve inanç esaslarında söyledikleri makalelere reddiyeler vermiş ve bununla ilgili kitaplar yazmışlardır.

Nitekim İmam Ahmed*-Allah ona rahmet etsin-* *"Cehmiyye'ye Reddiye"* diye bir kitap yazmıştır.

Yine, Osman b. Saîd ed-Dârimî*-Allah ona rahmet etsin-* gibi, İmam Ahmed'den başka imamlar da bu konuda kitaplar yazmışlardır.Ayrıca Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye, öğrencisi İbn-i Kayyim, Muhammed Temîmî*-Allah onlara rahmet etsin-* ve

diğer âlimlerin kitaplarında bu bâtıl gruplara, kabircilere ve tasavvufçulara reddiyeler vermektedirler.

Bid'at ehline reddiyeler vermek için bu konuyla ilgili yazılan özel kitaplara gelince, bunlar pek çoktur.

Örnek olarak bu konuda eskiden yazılan kitaplar şunlardır:

1. Şâtibî'nin ***"el-İ'tisâm"*** adlı kitabı.

2. Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye'nin ***"İktidâus-Sırâtıl Mustakîm"*** adlı kitabı.Kitabın büyük bir bölümü,bid'atçılara reddiyeler vermekle geçmiştir.

3. İbn-i Vaddâh'ın ***"İnkârul-Bide'i vel-Havâdis"*** adlı kitabı.

4. Tartûşî'nin ***"el-Havâdisu vel-Bide'u "*** adlı kitabı.

5. Ebû Şâme'nin ***"el-Bâisu alâ İnkâril-Bide'i vel-Havâdis"*** adlı kitabı.

6. Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye'nin ***"Minhâcus-Sünnetin-Nebeviyye fir-Raddi alar-Râfida vel-Kaderiyye"*** kitabı.

Günümüzde bu konuda yazılan kitaplar ise şunlardır:

1. Ali Mahfûz'un ***"el-İbda'u fî Madârril-İbtida' "*** kitabı.

2. Muhammed b. Ahmed Şukayrî Havâmidî'nin ***"es-Sünen vel-Mubtedeatul-Muteallika bil-Ezkâr ves-Salavât"*** adlı kitabı.

3. Abdulaziz b. Baz'ın ***"et-Tahzîr minel-Bide' "*** adlı risâlesi.

Allah'a hamdolsun günümüzde İslâm âlimleri, müslümanları bilgilendirip aydınlatma, bid'atları ortadan kaldırma ve bid'atçıları da kontrol altına alma konusunda büyük etkisi olan gazete, dergi, radyo, cuma hutbeleri, sempozyum ve konferanslar kanalıyla bid'atları inkâr etmekte ve bid'atçılara reddiyeler vermektedirler.

4. BÖLÜM
GÜNÜMÜZDEKİ BİD'ATLARA ÖRNEKLER:

Zamanın ilerlemesi, ilmin azalması, bid'atlara, dînin emir ve yasaklarına aykırı olan şeylere çağıran dâvetçilerin çoğalması ve Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in:

((لَتَتبِعُن سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ)) [رواه الترمذي و صححه]

"Muhakkak ki siz, sizden öncekilerin izlemiş oldukları yola** (adım adım) **uyacaksınız."[1] sözü gereği, geleneklerinde ve dîni merasimlerinde kâfirlere benzemenin hızla yayılması sebebiyle günümüzdeki bid'atlar pek çoktur.

Günümüzdeki Bid'atlardan Bazıları Şunlardır:

1. Mevlid-i Nebevî'yi (Mevlid Kandilini) kutlamak.
2. Bereket ummak amacıyla bazı mekânlar, eserler, ölüler veya buna benzer şeylerden bereket ummak.
3. İbâdetler alanında yapılan bid'atlar ve bu bid'atlarla Allah'a yakınlaşmaya çalışmak.

---

[1] *Hadisi Tirmizî rivâyet etmiş ve 'hadis, sahîhtir' demiştir.*

Birincisi:Rebîul-Evvel ayında Peygamber**-sallallahu aleyhi ve sellem-**'in doğum gününü** (Mevlid-i Nebevî'yi) **kutlamak:

Bu davranış, İsa'nın doğum günü kutlama merasimi olarak bilinen şeyde hıristiyanlara benzemektir.Câhil müslümanlar ya da sapıtmış âlimler Muhammed-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in doğum günü münâsebetiyle her yıl Rebîul-Evvel ayında O'nun doğum gününü kutlamaktadırlar.Kimi müslümanlar, bu merâsimi câmilerde, kimisi evlerde, kimise de bu iş için hazırlanan yerlerde düzenlemektedirler.

Bu merâsimlere ayak takımı ve câhil pekçok insan iştirak edip hıristiyanların İsa-*aleyhisselâm*-'ın doğum gününü kutladıkları gibi kutlayıp onlara benzemektedirler.

Genellikle bu kutlamalar, içerisinde Rasûlullah-*sallallahu aleyhi ve sellem*- hakkında aşırıya gidilen kasîdeler okunan, Allah'a değil de Rasûlullah-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'e yalvaracak ve O'ndan yardım dileyecek dereceye varacak şekilde şirke götüren ameller ve çirkin şeylerle doludur.

Oysa Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*- kendisinin aşırı bir şekilde övülmesini yasaklamış ve şöyle buyurmuştur:

((لاَ تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ، إِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ فَقُولُوا : عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ)) [رواه الشيخان]

"Beni, hıristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı bir şekilde övdükleri gibi övmeyin.Ben, ancak bir kulum ve** (benim için) **Allah'ın kulu ve elçisidir, deyin."[1]

Mevlid-i Nebevî'yi kutlayan bu insanlar, Rasûlullah *-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in onların kutlamalarında hazır bulunduğuna bile inanmaktadırlar.

Bu kutlamalarla birlikte çalgılar çalınmakta, topluca kasîdeler söylenmekte, tefler çalınmakta ve buna benzer bid'atçı tasavvufçuların yaptığı zikirlerinden olan çirkin şeyler olmaktadır.

Bu kutlamalarda,erkeklerle kadınlar birarada bulunabilmektedir.Bu olay, fitneye sebep olur ve hayâsızlığa kadar götürür.

Bu kutlamalarda, -iddiâ ettikleri gibi- bu sakıncalı durumlar olmasa ve sadece toplanıp yemek yemek ve sevinmek için olsa bile dîne sonradan sokulan bir yeniliktir. Sonradan dîne sokulan her yenilik de Peygamber*-sallallahu aleyhi ve sellem-*'in: ***"**(Dîne sonradan sokulan)* ***her yenilik, bid'attır, her bid'at da dalâlettir."*** buyurduğu gibi, bid'attır.

---

[1] *Buhârî ve Müslim*

Aynı şekilde,diğer kutlamalarda yapılan çirkin şeyler, bu kutlamalarda da ileri gidilerek aynı şeyler yapılabilir.

Dedik ki Mevlid-i Nebevî’yi kutlamak, bid’attır.Çünkü bu kutlamanın Kur’an ve sünnette bir delîli yoktur.Sahâbe, tâbiîn, etbâut-tâbiîn ve selefi sâlihten hiç kimse de bunu yapmamıştır.

Mevlid-i Nebevî’yi kutlamak, hicrî 4. yüzyıldan sonra ortaya çıkmıştır.İlk defa ortaya çıkaranlar da şiânın bir kolu olan Fâtımîlerdir.

İmam Ebû Hafs Tâcuddîn Fâkihânî-*Allah ona rahmet etsin*- şöyle der:

“Cemaatten bazı kimselerin-Allah onları mübârek kılsın-, Rebîul-Evvel ayında toplanıp yapmakta oldukları ve adına mevlid dedikleri amel hakkında tekrar tekrar soru sormaktadırlar.Bu amelin dînde bir aslı ve esası var mıdır? Meselenin açıklanarak bu konudaki cevabın doyurucu olmasını istemektedirler.

Dedim ki:Başarı Allah’tandır.Bu doğum gününü kutlamakla ilgili Kur’an ve sünnetten ne bir delîl biliyorum,ne de dinde bize örnek olan ve ilk müslümanların izledikleri şeylere sıkı sıkıya bağlı kalan bu ümmetin âlimlerden böyle bir şeyin naklolunduğunu biliyorum.

Bilakis bu, işsiz ve güçsüz kimselerin ve nefislerinin hevâ ve arzusuna uyan yiyicilerin ihdâs ettiği şeylerdir."[1]

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye-*Allah ona rahmet etsin-* bu konuda şöyle der:

"Yine, bazı insanların ihdâs ettikleri şey, ya İsa-aleyhisselâm-'ın doğum gününü kutlayan hıristiyanlara benzemektir, ya da Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e sevgi duymak ve saygı göstermektir.İnsanlar, doğum gününü kutlama konusunda farklı olmalarına rağmen, her kim Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğum gününü bayram edinirse, (bilsin ki) seleften hiç kimse bunu yapmamıştır.Bunda hayır olsaydı veya bunu yapmak daha tercih edilen bir görüş olsaydı, onlar Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-'i bizden daha çok seviyor ve bizden daha çok O'na saygı duyarlardı.Çünkü onlar, hayıra bizden daha düşkündürler.Peygamber-sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek ve O'na saygı göstermek,ancak O'nun yaptığı gibi yapmak, O'na itaat etmek, O'nun emirlerine uymak,gizli ve açık olarak sünnetini yaşatmak, gönderildiği bu dîni yaymaya çalışmak ve bu uğurda kalp ile, el ile ve dil ile cihâd etmektedir.Çünkü bu yol, ilk müslümanlar olan Muhâcir, Ensâr ve onlara en güzel bir şekilde tâbi olanların yoludur."[2]

Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in doğum gününü kutlama bid'atını inkar etme konusunda eskiden olduğu

---

[1] *"Risâletul-Mevrid fî Amelil-Mevlid"*

[2] *İbn-i Teymiyye:"İktidâus-Sırâtıl-Mustekîm".Cilt:2.Sayfa:615.Tahkîk:Prof.Dr.Nâsır el-Akl*

gibi, günümüzde de çeşitli risâle ve kitaplar yazılmıştır. Bunun bid'at ve hıristiyanlara benzeme oluşunun yanında, bu olay evliyâ, şeyh ve liderlerin doğum günlerini kutlamak gibi, başka doğum günlerini kutlamaya kadar götürür ki birçok şer kapısının açılmasına sebep olur.

İkincisi: Mekânlar, zamanlar ve ölü ya da hayatta olan şahıslardan bereket ummak:

Teberrük kelimesi, bereket istemek demektir.Bu ise bir şeyde iyiliğin sâbit olması ve ziyâdeleşmesidir.Bir şeyde iyiliğin sâbit olması ve ziyâdeleşmesi, ancak bu iyiliğe sahip olan ve ona güç yetiren kimse tarafından mümkündür ki bu da Allah Teâlâ'dır.Bereketi indiren ve onu sâbit kılan yalnızca O'dur.Yaratılan bir kimse bereket vermeye, onu yoktan yaratmaya ya da bereketin kalmasını sağlamaya ve onu sâbit kılmaya güç yetiremez.

Mekânlarla, zamanlarla ve ölü ya da hayatta olan şahıslarla teberrükte bulunmak, asla câiz değildir.Çünkü o şeyin bereket verdiğine inanılırsa, bu şirktir.Veya o mekânı ziyâret ederek oraya el-yüz sürmekle, Allah tarafından bereketin hâsıl olunacağına inanılırsa, bu şirke götürür.

Sahâbenin, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in saçı, tükürüğü ve teriyle teberrükte bulunmasına gelince, bu

Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem-* hayattayken kendisine has olan bir davranıştı.Bunun en açık delîli, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem-*'in vefâtından sonra sahâbe, ne onun odası ve kabrinden bereket ummuş, ne onun namaz kıldığı yerlere yönelmiş, ne de oturduğu yerlerden bereket ummuşlardır. Bunu yapmadıklarına göre evliyânın makamından bereket ummamaları daha önce gelir.Sahâbenin en fazîletlileri olan Ebû Bekir ve Ömer gibi salih kimselerden ne hayatta ne de vefât ettikten sonra bereket ummuşlardır. Sahabe, namaz kılmak veya duâ etmek için Hirâ mağarasına da gitmemişlerdir.Aynı şekilde Allah Teâlâ'nın Musa-*aleyhisselâm-* ile konuştuğu Tûr dağına namaz kılmak veya duâ etmek için de gitmemişlerdir.Bundan başka evliyâ makamlarının olduğu söylenen dağlara veya herhangi bir peygamberin ayak izlerinin üzerine inşâ edilen bir türbeye gitmemişlerdir.

Ayrıca seleften hiç kimse, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem-*'in Mescid-i Nebevî'de devamlı olarak namaz kıldığı yeri, Mekke'de olsun, başka bir yerde olsun namaz kıldığı hiçbir yeri istilâm edip öpmemiştir.

Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem-*'in mübârek ayaklarını bastığı ve namaz kıldığı yerlere el-yüz sürüp öpmek,ümmeti

için câiz değilse, nasıl Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'den başkasının orada namaz kıldığı veya uyuduğu söylenebilir.

İslâm âlimleri,ayak bastığı veya namaz kıldığı yerlere el-yüz sürüp öpmenin, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in şeriatından olmadığını kur'an ve sünnetle sâbit olduğunu söylemişlerdir.[1]

3. İbâdetler ve Allah'a yakınlaşma alanında yapılan bid'atlar:

İbâdetler alanında günümüzde ihdâs edilen bid'atlar pek çoktur.Çünkü ibâdetlerde asıl olan, Kur'an ve sünnetle sâbit olmasıdır.Kur'an ve sünnetten delîlsiz olarak yapılan hiçbir ibâdet, câiz değildir.Delîlsiz yapılan her amel de bid'attır.

Çünkü Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيسَ عَلَيْـهِ أمْرُنـا فَهُوَ رَد)) [رواه مسلم]

"Her kim, bu işimizden** (dînimizden) **olmayan bir şeyi yaparsa, o yaptığı şey kendisine iâde olunur."[2] buyurmaktadır.

Günümüzde yapılan ve hiçbir delîli olmayan ibâdetler pek çoktur.Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Namaz kılarken açıktan niyet etmek.

---

[1] *İbn-i Teymiyye:"İktidâus-Sırâtıl-Mustekîm".Cilt:2.Sayfa:795-802.Tahkîk:Prof.Dr.Nâsır el-Akl*

[2] *Müslim*

Örneğin: *"(Allah rızâsı için) niyet ettim falanca namazı kılmaya"* demek, bid'attır.

Çünkü açıktan niyet etmek, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in sünnetinden değildir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmaktadır:

{ قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللهَ بِدِينِكُمْ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ } [سورة الحجرات الآية :16]

"*(Ey Muhammed!Onlara)* ***De ki: Siz, dîninizi*** *(ve içinizde olanları)* ***Allah'a mı öğretiyorsunuz*** *(haber veriyorsunuz)****.Oysa Allah, göklerde ve yerde olanları bilir.Allah, her şeyi hakkıyla bilendir*** *(Kalplerinizde îmân, küfür, iyilik ve kötülük olarak ne varsa,onu bilir. Hiçbir şey ona gizli-saklı kalmaz)****.***[1]

2. Farz namazlardan sonra topluca tesbih çekmek.

Çünkü câiz olan, herkesin vârid olan tesbihleri tek başına çekmesidir.

3. Bazı münâsebetlerde veya duâdan sonra veyahut da ölünün ardından Fâtiha sûresinin okunmasını istemek.

4. Ölünün arkasından yas töreni düzenlemek, yemek yapmak, tâziye olduğunu veya bunun ölüye fayda

---

[1] *Hucurât Sûresi: 16*

verdiğini iddiâ ederek ücret karşılığında Kur'an okuyan kimseler kiralamak.

Bütün bunlar, bid'attır.Dînde aslı olmayan ve Allah Teâlâ'nın hakkında hiçbir delîl indirmediği ağır şeyleri yüklenerek sorumluluk almak ve boyna zincir vurmaktır.

5. İsrâ ve Mîrâç gecesini ve Hicreti kutlamak gibi, dînî münâsebetleri kutlamak.Bu münâsebetlerle kutlamalar yapmanın dînde hiçbir aslı yoktur.

6. Receb ayında, bu aya has olmak üzere Recebiye Umresi yapmak, nâfile namaz kılmak ve oruç tutmak gibi gibi ibâdetler yapmak.

Umre yapmak, oruç tutmak, namaz kılmak, ibâdet etmek amacıyla kurban kesmek veya başka yönden bu ayın diğer aylardan hiçbir ayrı özelliği yoktur.

7. Tasavvufçuların yaptıkları duâ ve zikirlerin her türlüsü.

Bunların hepsi, bid'at ve dîne sonradan sokulan yeniliklerdir.Çünkü bu duâ ve zikirler, câiz olan duâ ve zikirlerden yapılış şekli, görünüşü ve yapıldığı vakitler yönünden tamamen aykırıdır.

8. Şaban ayının 15. gecesini ibâdet etmeye, gündüzünü ise oruç tutmaya has kılmak.

Çünkü Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'den bu konuda kendine has olan herhangi bir şey sâbit olmamıştır.

9. Kabirlerin üzerine (kubbe gibi şeyler) binâ etmek ve bu kabirleri namaz kılınan mescitler edinmek, bereket ummak amacıyla bu kabirleri ziyâret etmek, kabirlerde yatan ölülerle Allah'a tevessülde bulunmak ve şirk amaçlı bundan başka şeyler ve kadınların kabirleri ziyâret etmeleridir.Oysa Rasûlullah-*sallallahu aleyhi ve sellem*- kabirleri ziyâret eden kadınlara,kabirleri namaz kılınan mescitler edinen ve kabirlerin üzerinde kandiller yakan kimselere lânet etmiştir.

Sonuç

Son olarak diyebiliriz ki bid'atlar, küfre götüren ve Allah Teâlâ ve Rasûlü Muhammed-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in meşrû kılmadığı fazla bir dîndir.

Bid'at, büyük günahtan daha şerlidir.Şeytan, bid'at işlenmesine, büyük günah işlenmesinden daha çok sevinir. Çünkü günah işleyen, günah işlerken onun günah olduğunu bilir ve o günahı işledikten sonra Allah'a tevbe edebilir.

Bid'at işleyen kimse (bid'atçı), işlediği bid'atın dîn olduğuna ve yaptığı şeyin kendisini Allah'a yaklaştırdığına inandığından dolayı o işten Allah'a tevbe etmez.

Bid'atlar, Peygamber-*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in sünnetlerini ortadan kaldırır, sünnetleri işlemeyi ve ehli sünneti bid'atçılara çirkin gösterir.

Bid'atlar, mü'mini Allah'tan uzaklaştırır,O'nun gazap ve azabını gerekli kılar, kalplerin haktan saparak bozulmasına sebep olur.

Bid'atçılara nasıl davranılması gerekir?

Nasihat etmek ve yaptığı bid'atları inkâr etmek amacının dışında, bid'atçının ziyâret edilmesi ve onunla bir arada oturulması haramdır.Çünkü bid'atçıyla birarada bulunmak, onunla birarada bulunanı kötü yönde etkiler ve bu hastalığının başkasına yayılmasına sebep olur.

Bid'atçıların, bid'atları işlemelerine engel olmak ve onları bid'atlardan alıkoymak mümkün olmadığı takdirde, onlardan ve onların şerrinden sakınılması gerekir.Böyle olmazsa, müslüman âlim ve yöneticilerin bid'atları yasaklaması, bid'atçıları engellemesi ve şerlerini icrâ etmelerinden onları alıkoymaları gerekir.Çünkü onların İslâm üzerindeki tehlikeleri büyüktür.Sonra bilinmesi gerekir ki küfür devletleri bid'atlarını yaymaları için bid'atçıları teşvik etmekte ve onlara bu konuda her türlü yollarla yardım etmektedirler. Çünkü onlar, bu yolla İslâmı ortadan kaldırmak ve onu çirkin göstermek istemektedirler.

Allah-*azze ve celle*-'den dînine yardım etmesini, sözünü yüceltmesini ve düşmanlarını da yardımsız ve yüzüstü bırakmasını dileriz.

Allah, Peygamberimiz Muhammed'e, onun âilesine ve ashabına salât ve selâm eylesin.

İÇİNDEKİLER